

Антон Кармазін

кандидат мистецтвознавства, член Національної спілки композиторів України, завідувач відділу музики Музею театрального, музичного та кіномистецтва України

e-mail: karmazinanton82@ukr.net

Anton Karmazin

PhD in Art Studies, Member of the National Union of Composers of Ukraine, Head of the Music Department of the Museum of Theater, Music and Cinema Arts of Ukraine

orcid.org/0000-0002-8860-0355

Культурна спадщина Черкас та Кропивницького у музейному вимірі

Cultural Heritage of Cherkasy and Kropyvnytskyi in the Museum Dimension

Анотація. Визначено, що в умовах сучасних викликів, зокрема військової агресії проти України, діяльність музейних закладів набуває особливого патріотичного та консолідаційного значення. Здійснено огляд музеїв Черкас та Кропивницького, присвячених видатним представникам національної та світової культури (Тарасові Шевченку, Марку Кропивницькому, Каролі Шимановському, Генріху Нейгаузу, Юлію Мейтусу). Показано їхній зв'язок із музичним мистецтвом та вивченням історії краю. Приділено увагу творчим благочинним заходам, проведеним музикантами-волонтерами у цих закладах. Доведено значення стабільної діяльності музейних установ та культурно-просвітницької роботи, актуальної для збереження національної ідентичності в умовах воєнного стану. Висвітлено практику організації концертів української музики та творчих зустрічей у музейному середовищі. Підкреслено винятково важливу роль музеїв у відтворенні та плеканні національної культурної самобутності завдяки створенню унікального культурного простору, що поєднує літературні, театральні, музичні та хореографічні традиції. Концертно-просвітницька діяльність музеїв сприяє актуалізації культурної спадщини та розширенню кола відвідувачів завдяки активній позиції й організації мистецьких подій, творчих зустрічей та авторських концертів. Практика проведення музичних програм у музейному просторі, зокрема концертів української музики у Черкаському обласному краєзнавчому музеї та творчих заходів у музеях Кропивницького, допомагає залучати нову аудиторію та сприяє глибшому розумінню творчої спадщини митців. Перспективи розвитку музейної справи пов'язані з необхідністю модернізації експозиційного простору, розширення міжнародної співпраці, впровадження інноваційних форм роботи з відвідувачами та посилення ролі музеїв як центрів культурно-освітньої діяльності.

Ключові слова: музей, музичне мистецтво, культурна спадщина, Черкаси, Кропивницький.

Постановка проблеми. Музейна справа України переживає період активного розвитку та трансформації, особливо в контексті збереження національної культурної спадщини та популяризації творчості видатних постатей вітчизняної та світової культури. Центральнотериторіальний регіон, зокрема Черкаська та Кіровоградська області, посідає важливе місце в музейній мережі країни завдяки багатій історико-культурній спадщині та тісному зв'язку з життям і творчістю знакових діячів українського та світового музичного мистецтва. Особливого значення набуває вивчення діяльності музеїв, присвячених видатним мистецьким постатям, оскільки вони не лише зберігають матеріальні свідчення минулого, але й активно впливають на формування культурної ідентичності, популяризацію мистецької спадщини серед широких верств населення.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю комплексного аналізу музейної діяльності на тлі сучасних викликів, а також важливістю документування та систематизації досвіду організації культурно-мистецьких заходів у музейному просторі. Особливої ваги набуває вивчення ролі музеїв у збереженні та трансляції

культурних цінностей в умовах воєнного часу на прикладі музеїв Черкас та Кропивницького.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну основу становлять фундаментальні праці провідних українських музеєзнавців. Зокрема, Н. Свириденко розробила концептуальні підходи до визначення ролі музеїв у збереженні національної спадщини, Р. Маньковська здійснила комплексний аналіз еволюції українського музейництва, а П. Ворона дослідила проблематику експозиційної діяльності та музейної комунікації. Водночас питання поєднання музейної експозиційної роботи з концертно-просвітницькою діяльністю в меморіальних музеях регіонального рівня залишаються недостатньо висвітленими, що зумовлює актуальність роботи.

Мета статті — здійснити огляд діяльності музейних закладів Черкас та Кропивницького, присвячених видатним постатям української та світової культури, з особливим акцентом на їхній ролі у збереженні культурної спадщини та організації мистецьких заходів.

Виклад основного матеріалу. У рамках вивчення музейної мережі України, здійсненого під час науково-творчих подорожей регіонами, у цій публікації розглянуто

музеї двох чудових центральноукраїнських міст — Черкас та Кропивницького. Йдеться про заклади, присвячені постатям Тараса Шевченка, Марка Кропивницького, Кароля Шимановського, Генріха Нейгауза, Юлія Мейтуса, та деякі інші.

Музеї Черкащини, безумовно, є одними із найцікавіших на музейній мапі України. Як зазначалося у попередній моїй публікації «Пам'ятки Черкащини: наукові та творчі перехрестя» (2022), «багата та насичена подіями історія, Батьківщина багатьох славетних постатей, які у славили країну, справжня музейна скарбниця — все це невіддільне одне від одного» [6, с. 30]. Уже після її виходу друком відбулися мистецькі заходи у Національному заповіднику «Батьківщина Тараса Шевченка» та Черкаському обласному краєзнавчому музеї.

Останній заклад — «один з найбільших в Україні, створений у травні 1918 року за ініціативою місцевого осередку “Просвіта” та вчительської громадськості міста як історико-педагогічний музей ім. Т. Г. Шевченка... У 1954 році, з моменту створення Черкаської області музей став обласним краєзнавчим музеєм. Нове приміщення було побудоване у 1985 році... Авторська група архітекторів була удостоєна премії ім. Т. Г. Шевченка» [12, с. 2].

9 листопада 2024 року тут відбувся Концерт української музики, у якому взяли участь композитор Антон Кармазін (фортепіано), Максим Федик (скрипка) та учасники тріо «АРХ ЕТНОС»: Олексій Якушев (бандура, голос), Вікторія Якушева (співаючі чаші) та Наталя Біденко (етнічні флейти).

Під час організації мистецьких заходів у багатьох шевченківських музеях (Меморіальний музей «Хата на Пріорці», Шевченківський національний заповідник у Каневі, Національний заповідник «Батьківщина Тараса Шевченка», Історичний музей «Заповіту» Т. Г. Шевченка у Переяславі, «Флігель Тараса Шевченка» в Яготині) не можна було не відвідати черкаську перлину, присвячену Т. Шевченкові: «Ця триповерхова споруда з елементами неокласичного стилю і модерну стала ще красивішою і ошатнішою після останньої реставрації. Тут розташовано унікальний заклад — музей однієї книги, “Кобзаря” Т. Г. Шевченка, відкритий у травні 1989 року. У XIX столітті будинок належав знаній черкаській родині — купцям Цибульським, у яких 1859 року жив Тарас Григорович» [10, с. 1]. Так рідна Черкащина вшановує творчість митця.

Поетична мова Тараса Шевченка є однією із наймузичніших за своєю лексикою та художніми засобами, а його «Кобзар» був і залишається джерелом натхнення для багатьох поколінь композиторів. Було особливо приємно, що у Черкасах прозвучали і мої твори на шевченківський текст.

Гордістю черкаського музею є «Кобзар» 1840 року — перше, на сьогодні надзвичайно раритетне видання, яке систематично вилучалося та знищувалося імперською владою.

Іл. 1. Афіша концерту у Черкаському обласному краєзнавчому музеї.

Іл. 2. Учасники заходу біля Музею «Кобзаря» Т. Г. Шевченка.

Як абсолютно справедливо зазначається у спеціальній літературі, з часу свого заснування і понині Музей «Кобзаря» Т. Г. Шевченка є потужним осередком українства у Черкасах.

Розгляд музейного середовища Кропивницького розпочнемо з постаті митця, ім'ям якого нині назване місто. Марко Лукич Кропивницький (1840–1910) відомий насамперед як великий актор, режисер та драматург, якого нерідко називають «батьком українського театру». У 2025 році Україна відзначає 185-річчя від дня його народження, ювілейні заходи охопили чимало культурних закладів країни.

Іл. 3. А. Кармазін у Музеї Марка Кропивницького.

Іл. 4. Експонати Музею Кароля Шимановського.

Музична складова творчості митця відома дещо менше, ніж театральні тріумфи. Але, як зазначав його син Володимир Кропивницький, «приємно усвідомлювати, що Марко Лукич увійшов до історії української культури не лише як видатний актор і драматург, але й додав свою частку як обдарований музикант. Кращим свідченням цього може бути часте виконання його «Соловейка»» [7, с. 164].

Своєрідним мистецьким визнанням музичної діяльності М. Кропивницького стало присвячення йому Данилом Крижанівським пісні «Реве та стогне Дніпр широкий» — беззаперечного мистецького шедевра.

Значну роль у музичному становленні митця зіграла його матір Капітоліна Іванівна. Як згадував Марко Лукич, вона грала на скрипці, на флейті, на гітарі, на гусях і на фортепіано, а також мала чудовий голос. Тож можна сказати, що «батьки подарували Маркові любов до музики, пісні та театру, абсолютний музичний слух, здібності гри на музичних інструментах, приємний голос» [8, с. 7]. Почувши якось спів М. Кропивницького, диригент Київського оперного театру Іполит Альтані запитав, яку консерваторію той закінчив. Марко Лукич із властивим гумором відповів: «Бобринецьку». І був недалеко від істини — адже саме бобринецький аматорський гурток став початком його мистецького шляху.

М. Кропивницький також створював музичний супровід до власних театральних постановок. Вершиною його творчості як композитора стали оперети «Зальоти соцького Мусія» та «Вій», остання з яких за «стильовими рисами, характером образності й музичного опрацювання виразно тяжіє до жанру комічної опери» [4, с. 160].

Меморіальний музей М. А. Кропивницького було відкрито 1982 року — у рік відзначення століття українського національного професійного театру за рішенням ЮНЕСКО. Як зауважують дослідники, «саме тут у перервах між гастролями протягом майже двох десятиріч жив із родиною один із фундаторів та новатор українського професійного театру Марко Лукич Кропивницький» [1, с. 14].

У музеї постійно проводяться різноманітні творчі заходи, особливо у травні — коли відзначається день народження великого артиста. Експозиція закладу представлена документами, меморіальними речами, численними фотографіями та афішами, що відтворюють історію життя і творчості М. Кропивницького.

Далі розглянемо творчий шлях видатного польського композитора Кароля Шимановського (1882–1937). Він народився у селі Тимошівка на Черкащині, а значну частину життя провів у місті Кропивницькому (Єлисаветграді), де працював над численними музичними творами.

Як зазначає А. Калениченко, український період життя К. Шимановського (1882–1919) можна поділити на два приблизно однакові за часом етапи: формування особистості композитора (1882–1900) та його мистецьке становлення і творча зрілість (1901–1919) [5, с. 6].

Концертна активність митця охоплювала різні міста України, серед яких особливе значення мав Львів [3, с. 57].

Тож поява Кропивницького музею музичної культури імені К. Шимановського є цілком закономірною. Першим кроком стало створення Кімнати-музею композитора при Кропивницькому музичному коледжі 1985 року. В її урочистому відкритті взяли участь делегація польських артистів та польський консул Станіслав Крук [15, с. 43].

За остаточним задумом мистецької спільноти міста, музей має розміститися в меморіальному будинку родини Шимановських на вулиці Гоголя. Це заплановано здійснити після реконструкції визнаної аварійною будівлі, на якій вже встановлено меморіальну дошку на честь митця.

Під час моїх відвідин міста Кропивницького експонати, пов'язані з постаттю К. Шимановського, були розташовані у приміщенні Народного музею Генріха Нейгауза (про нього йтиметься далі). Це є певною мірою символічним, адже К. Шимановський та Г. Нейгауз «росли разом, з дитинства приятелювали, вчилися в одній Єлисаветградській школі Густава Нейгауза. Майже кожен день вони здійснювали довгі прогулянки, надихали один одного, ділилися своїми потаємними думками» [14, с. 110].

Саме тут, у Музеї Г. Нейгауза, вдалося познайомитися з експонатурою Музею К. Шимановського.

Варто сподіватися, що у майбутньому мистецькій спільноті Кропивницького вдасться відкрити повноцінний меморіальний музей Кароля Шимановського і продовжити дослідження та популяризацію творчості цього видатного польського композитора.

Перейдемо до постаті піаніста, педагога, музично-суспільного діяча Генріха Нейгауза, у творчому становленні якого значення міста Кропивницького є не менш значним. Як писала композиторка та музикознавиця М. Долгих, «Єлисаветград як родинне гніздо Нейгаузів доволі часто цікавило науковців, дослідників, журналістів... Червоною ниткою крізь дослідження, мемуари та літературні есе проходили легендарні оповідки про унікальну Музичну школу Г. В. Нейгауза, з якої вела своє походження музична освіта краю» [2, с. 3].

Народний меморіальний музей Генріха Нейгауза діє у музичній школі № 1, яка має ім'я великого піаніста. Заклад був створений у квітні 1981 року, а у 1990-му здобув звання народного. Серед експонатів: прижиттєве погруддя піаніста, фотографії, листи та документи, що ілюструють його життєвий і творчий шлях, а також історії численних учнів. Особливу увагу відвідувачів привертають різномовні видання праці «Про мистецтво фортепіанної гри», яка й досі лишається справжнім «музичним бестселером» (один з її примірників музею подарував Святослав Ріхтер — улюблений учень митця).

Як наголошує Ж. Хурсіна, «ім'я Генріха Густавовича Нейгауза — видатного музиканта, блискучого виконавця і талановитого педагога — дуже дороге киянам. В далекі 1920-ті роки він віддав багато сил,

Іл. 5. А. Кармазін. Біля Музею Генріха Нейгауза.

Іл. 6. Під час концерту у Музеї Юлія Мейтуса.
А. Кармазін та О. Касаткіна.

Іл. 7. З експозиції
Музею історії
українського
хореографічного
мистецтва.

енергії і таланту розвитку піаністичної культури в Україні, вихованню молодого покоління музикантів Києва» [13, с. 43].

Наступний фігурант нашої розповіді — видатний український композитор, уродженець Кропивницького Юлій Мейтус (1903–1997). У 1985 році за ініціативи музичної громадськості у Кропивницькій музичній школі № 2 було відкрито музей, присвячений його життю і творчості. Першу експозицію закладу «утворили передані композитором за життя понад 200 експонатів, серед яких були рукописи, афіші, фотодокументи, клавіри, листи, нотні збірки, книги та особисті речі... Приміщення музею (загальною площею 70 квадратних метрів) складають: концертна зала з роялем, аудіо- та відеотехнікою і допоміжна кімната для зберігання експонатів» [11, с. 4–5]. Сьогодні заклад здійснює активну діяльність із популяризації спадщини митця й музичного минулого Кропивницького.

У музеї постійно відбуваються концерти, екскурсії, презентації експонатів та нових видань. У цьому контексті варто згадати і власний творчий проект — захід, який пройшов 26 жовтня 2019 року у рамках XVII фестивалю «Осінь з музикою Кароля Шимановського» (2–30 жовтня 2019 року). Незважаючи на певні відхилення від запланованого формату (не всі анонсовані учасники змогли бути присутніми), я сам розглядаю цю творчу зустріч у переліку власних авторських концертів.

Це було дуже цікаве спілкування, яке стосувалося багатьох аспектів композиторської творчості, історії музики та роботи музеїв. Прозвучали мої фортепіанні твори у виконанні автора та викладачки

КМAM імені Р. М. Глієра Ольги Касаткіної, інші твори демонструвалися у записі. Велику роль в організації заходу відіграли кропивницькі музиканти Олександр Полячок і Марина Долгих, яким я висловлюю щире подяку.

Останній заклад подорожі — це Музей історії українського хореографічного мистецтва, який раніше функціонував на території Державного заповідника-музея Івана Карпенка-Карого «Хутір Надія», а з вересня 2023 року розташовується безпосередньо у місті Кропивницькому.

У музеї представлено надзвичайно широкий спектр експонатів (сценічні костюми, фотографії, афіші та програми виступів, статті у періодичних виданнях), що дає можливість простежити розвиток української сценічної хореографії від становлення до сучасності.

Вагоме місце у музейній концепції відведено мистецьким постатям композитора, першого теоретика українського народного танцю Василя Верховинця та українського хореографа Павла Вірського, керівника Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України (нині колектив має його ім'я). Адже «ніколи не згаснуть свічки пам'яті про тих, без кого неможливо уявити високі злети творчої наснаги і народження прекрасних творів національного хореографічного мистецтва у різні роки» [9, с. 16].

Як бачимо, черкаські та кропивницькі музеї, представлені у цій публікації, демонструють широкий спектр здобутків, що стають предметом дослідження істориків, мистецтвознавців та музеєзнавців. Різнобічна діяльність музейних закладів робить величезний внесок у розвиток національної культури.

У частині із них музикантам-волонтерам вдалося продовжити концертну серію. Організація мистецьких заходів українськими музеями, у тому числі і за участі військових, є особливо важливими з огляду агресію проти нашої країни.

Висновки. Проведений огляд діяльності музейних закладів Черкас та Кропивницького засвідчив їхню виняткову роль у збереженні та популяризації культурної спадщини України. Музеї, присвячені творчості Тараса Шевченка, Марка Кропивницького, Кароля Шимановського, Генріха Нейгауза, Юлія Мейтуса, формують унікальний культурний простір, що об'єднує літературні, театральні, музичні та хореографічні традиції. Аналіз концертно-просвітницької

діяльності досліджуваних музеїв демонструє їхню активну позицію в актуалізації культурної спадщини через організацію мистецьких заходів, творчих зустрічей та авторських концертів. Така діяльність не лише розширює аудиторію музеїв, але й сприяє глибшому розумінню творчої спадщини митців. В умовах сучасних викликів, зокрема військової агресії проти України, робота музейних закладів набуває особливого патріотичного та консолідаційного значення. Музеї Черкащини та Кропивницького і далі виконують свою місію збереження національної культурної ідентичності, організовуючи заходи за участю військових та підтримуючи культурне життя регіонів.

Література

1. Бабенко Б., Бабенко О. Блог на папері: театральними стежками Кіровоградщини (до 140-річчя заснування українського професійного театру). Кропивницький: Поліграф-Сервіс, 2022. 56 с.
2. Долгих М. Нейгаузи: варіації на елісаветградську тему. Кіровоград: Лисенко В. Ф., 2013. 336 с.
3. Дубровіна І. Творчі зв'язки Кароля Шимановського з Україною на початку XX століття // Молодь і ринок. 2021. № 1(187). С. 55–59.
4. Загайкевич М. Музика в театрі // Історія української музики. Т. 2. Київ: Наукова думка, 1989. С. 153–182.
5. Калениченко А. Кароль Шимановський і Україна: нові погляди, матеріали, перспективи // Шимановський і Україна. Матеріали наукової конференції. Кіровоград: Кіровоградське державне видавництво, 1998. С. 6–20.
6. Кармазін А. Пам'ятки Черкащини: наукові та творчі перехрестя // Сучасне мистецтво: науково-методичний та практичний аспекти. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Умань, 21–22 вересня 2022 р.). Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2022. С. 30–34.
7. Кропивницький В. М. Л. Кропивницький як композитор // Спогади про Марка Кропивницького: збірник. Київ: Мистецтво, 1990. С. 161–164.
8. Меморіальний музей М. Л. Кропивницького // Кіровоградщина туристична. Серія «Музейні заклади». Кропивницький, 2004. 16 с.
9. Музей історії українського хореографічного мистецтва // Кіровоградщина туристична. Серія «Музейні заклади». Кропивницький, 2004. 16 с.
10. Музей «Кобзаря» Т. Г. Шевченка. Путівник / укл. О. Шарапа, О. Веретільник. Черкаси: Третяков О. М., 1999. 21 с.
11. Ревенко В. Кіровоградський народний меморіальний музей Юлія Сергійовича Мейтуса. Кіровоград: РА Ларго, 2000. 8 с.
12. Черкаський обласний краєзнавчий музей. Фотопутівник / за ред. Т. О. Григоренко. Черкаси: Третяков О. М., 2017. 8 с.
13. Хурсина Ж. Выдающиеся педагоги-пианисты Киевской консерватории. Киев: Музична Україна, 1990. 134 с.
14. Хурсина Ж. Кароль Шимановський і Генріх Нейгауз (до питання взаємостосунків) // Шимановський і Україна. Матеріали наукової конференції. Кіровоград: Кіровоградське державне видавництво, 1998. С. 110–112.
15. Шевченко С. Кіровоградщина в українсько-польських зв'язках. Освіта і наука (1820-ті — початок 2000-х років). Кіровоград: ТОВ Імекс-ЛТА, 2008. 76 с.

References

- Babenko, B., & Babenko, O. (2022). *Blog on paper: theatrical trails of Kirovohrad region (to the 140th anniversary of the Ukrainian professional theater)*. Kropyvnytsky: Polihraf-Servis [in Ukrainian].
- Hryhorenko, T. O. (Ed.). (2017). *Cherkaskyi oblasnyi kraieznavchyi muzei. Fotoputivnyk* [Cherkasy Regional Historical Museum. A photo guide]. Cherkasy: Tretiakov O. M. [in Ukrainian].
- Dolhikh, M. (2013). *Neighauzy: variatsii na Yelysave thrads'ku temu* [Neuhaus: variations on the Yelysavethrad theme]. Kirovohrad: Lysenko V. F. [in Ukrainian].
- Dubrovina, I. (2021). *Tvorchi zviazky Karolia Shymanov's'ko ho z Ukrainoiu na pochatku XX stolittia* [Creative connections of Karol Szymanowski with Ukraine at the beginning of the 20th century]. *Molod' i rynek*, 1(187), 55–59 [in Ukrainian].
- Khursina, Zh. (1998). *Karol' Shymanov's'kyi i Henrikh Neighauz (do pytannia vzaiemostosunkiv)* [Karol Szymanowski

- and Heinrich Neuhaus (on the issue of mutual relations)]. In *Shymanovs'kyi i Ukraina. Materialy naukovoï konferentsii* [Szymanovsky and Ukraine. Proceedings of the scientific conference] (pp. 110–112). Kirovohrad: Kirovohrads'ke derzhavne vydavnytstvo [in Ukrainian].
- Khursina, Zh. (1990). *Vydaiushchiesia pedahohy-pianysty Kyivs'koi konservatorii* [Outstanding piano teachers of Kyiv Conservatory]. Kyiv: Muzychna Ukraina [in Russian].
- Kalenichenko, A. (1998). Karol' Shymanovs'kyi i Ukraina: novi pohliady, materialy, perspektyvy [Karol Szymanowski and Ukraine: New perspectives, materials, prospects]. In *Shymanovs'kyi i Ukraina. Materialy naukovoï konferentsii* [Szymanovsky and Ukraine. Proceedings of the scientific conference] (pp. 6–20). Kirovohrad: Kirovohrads'ke derzhavne vydavnytstvo [in Ukrainian].
- Karmazin, A. (2022). Pamiatky Cherkashchyny: naukovy ta tvorchi perekhrestia [Monuments of Cherkasy region: Academic and creative intersections]. In *Suchasne mystetstvo: nauko-vo-metodychnyi ta praktychnyi aspekty* [Contemporary Art: Academic, Methodological and Practical Aspects. Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference (Uman, September 21–22, 2022)] (pp. 30–34). Uman: Vyzavi, 2022 [in Ukrainian].
- Kropyvnytskyi, V. (1990). M. L. Kropyvnytskyi yak kompozytor [M. L. Kropyvnytskyi as composer]. In *Spohady pro Marka Kropyvnyts'koho: zbirnyk* [Memories of Mark Kropyvnytsky: a collection] (pp. 161–164). Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian].
- Memorial'nyi muzei M. L. Kropyvnyts'koho. (2004). [Memorial Museum of M. L. Kropyvnytsky]. In *Kirovohradshchyna turystychna* [Kirovohrad region tourist guide]. Kropyvnytsky [in Ukrainian].
- Muzei istorii ukrains'koho khoreohrafichnoho mystetstva. (2004). [Museum of the History of Ukrainian Choreographic Art]. In *Kirovohradshchyna turystychna* [Kirovohrad region tourist guide]. Kropyvnytsky [in Ukrainian].
- Revenko, V. (2000). *Kirovohradskyi narodnyi memorial'nyi muzei Yulia Serhiiovych Meitus* [Kirovohrad People's Memorial Museum of Yulia Meitus]. Kirovohrad: RA Largo [in Ukrainian].
- Sharapa O., & Veretilnyk, O. (1999). *Muzei "Kobzaria" T. H. Shevchenka. Putivnyk* [Museum of "Kobzar" by Taras Shevchenko. A Guide]. Cherkasy: Tretiakov O. M. [in Ukrainian].
- Shevchenko, S. (2008). *Kirovohradshchyna v ukrains'ko-pol'skykh zv'iazkakh. Osvita i nauka (1820-ti—pochatok 2000-kh rokiv)* [Kirovohrad region in Ukrainian-Polish relations. Education and science (1820s—early 2000s)]. Kirovohrad: TOV Imeks-LTD [in Ukrainian].
- Zahaikevych, M. (1989). *Muzyka v teatri* [Music in the theater]. In *Istoriia ukrains'koi muzyky* [History of Ukrainian music] (Vol. 2, pp. 153–182). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

Karmazin A.

Cultural Heritage of Cherkasy and Kropyvnytskyi in the Museum Dimension

Abstract. In the context of contemporary challenges, particularly Russia's military aggression against Ukraine, the work of museum institutions acquires heightened patriotic and consolidating significance. This article provides an overview of museums in Cherkasy and Kropyvnytskyi dedicated to prominent figures of national and international culture, including Taras Shevchenko, Marko Kropyvnytskyi, Karol Szymanowski, Heinrich Neuhaus, and Yuliy Meitus. These institutions combine the study of regional history with the promotion of musical art. The article also discusses a series of creative and educational events conducted in these museums. The study emphasizes the importance of the stable functioning of museum institutions and of cultural and educational work, which plays a crucial role in preserving national identity during wartime. Particular attention is given to the practice of presenting Ukrainian music concerts and creative meetings in museum spaces, including programs at the Cherkasy Regional Museum of Local Lore and museums in Kropyvnytskyi. These initiatives help to activate cultural heritage, expand museum audiences, and foster a deeper understanding of the creative legacy of Ukrainian artists. The article concludes that further development of museums requires the modernization of exhibition spaces, the expansion of international cooperation, the implementation of innovative visitor-engagement strategies, and the strengthening of museums as centers of cultural and educational activity.

Keywords: museum, musical art, cultural heritage, Cherkasy, Kropyvnytskyi.

Стаття надійшла до редакції 06.08.2025

Стаття прийнята до друку 28.08.2025

Дата публікації: 30.12.2025